

ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOT-FELMÉRŐ ADATLAP

Helyi jelentőségű védett természeti terület neve:

Kastélypark

Utoljára módosítva: 2014-09-02 12:28:37

Megye: Vas

Községhatár: Zsennye

A terület kiterjedése: 17.7045 hektár

Védetté nyilvánítás év: 1957

GPS koordináták: EOV: 481417; 198364

Felmérést végző személy(ek) neve: Gyöngyössy Péter

E-mail címe(k): kerekerdo@invitel.hu

A terület megközelíthetőségének leírása

(pl. melyik utcán kell elhagyni a települést stb.):

A kastélypark Zsennye község szélén található. Zsennye a Rába völgyében Rum és Püspökmolnári községek között a Sorok-patak találkozásánál fekszik. A 87. számú főútról Rum településen kell lekanyarodni Rábahídvég felé (délnyugati irányba. Az útról kb 3km múlva jobbra (északnyugati irányba) mutatja a nyíl Zsennyét. A kastély parkja lényegében a kereszteződésben kezdődik. Egyik oldalról a zsennyei bekötőút, másik oldalról a Püspökmolnáriba vezető út, délről egy darabon a Sorok-patak határolja. A bejárat a zsennyei bekötőútról nyílik a kereszteződéstől kb 500 méterre. A kastély és a terület gazdája Magyar Alkotóművészeti Közhasznú Nonprofit Kft. A kastélyt használják, a kapu zárva van, de kérésre a park megtekinthető.

ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOT-FELMÉRŐ ADATLAP

Terület rövid, szöveges bemutatása (max. 2000-2500 karakter):

megközelíthetőség, terület jellegének leírása (pl. természetes erdőfolt puhafa ligeterdővel stb.): A zsennyei kastélyt a szakirodalom, Békássy-kastélyként, vagy régebbi tulajdonosáról Bezerédj-kastélyként emlegeti. A Sorok és a Rába találkozásában fekvő völgy már a rómaiak idején lakott volt. A honfoglaló magyarok szintén találtak itt lakosságot. Zsennye település neve a honfoglalás korát idézi. A Sennye családnevét Synnie formában még személynévként is előfordul. A középkori falmaradványok alapján a település abban az időben jelentős hely volt. Több leírás utal arra, hogy kapcsolatban álltak a templomos lovagrenddel, melynek a környéken voltak érdekeltségeik. A falu birtokosa a XIII. századtól a Sennye nemzetség. 1828-ban a birtokot Bezerédj VII. György vásárolja meg. A kastély a századfordulón kerül a Békássy család tulajdonába. A II. Világháború után a Magyar Népköztársaság Művészeti Alapjának alkotóházaként funkcionált. Jelenleg a jogutód Magyar Alkotóművészeti Közhasznú Nonprofit Kft. a kastély gazdája. A kastélyt többször átépítették. A XVIII. században a zsennyei család reneszánsz kastélyt épített, mely a mai kastély középső részét alkotja. 1780-ban Sennyei Antal barokk stílusban átalakítja és három szintre bővíti. 1829-ben az Angliából hazakerült botanikus Bezerédj György tudor stílusban átalakítja és köré angolkertet létesít, oly módon, hogy egy részét meghagyja a Rába természetes növénytakarásának, melyet ma is a méretes kocsányos tölgyek (törzskerületük 4 méter körüli, de akad tíz méteres is. és magas kőrisek jeleznek. Bezerédj György az 1830-as években ritka növényeket, fákat hozatott, a 22 holdas parkot arborétummá fejlesztette. Bezerédj György 1863-ban hunyt el. Ekkor Elek nevű fia vette át a birtokot. Bezerédj Elek Bécsben tanult, diplomáciai pályára készült. Az 1848-49-es szabadságharc hatására azonban lemondott eredeti szándékáról és a továbbiakban építészetet tanult. Az utolsó lényeges bővítést Bezerédj Elek végeztette 1863 és 1867 között, amit igazol a bejárat feletti kronosztichon. Ez a következő szöveget tartalmazza: "DVpLICaVIIt CrVCeM, Alexius de Bezered". A kastélyt a korszellemnek megfelelően romantikus felfogásban korszerűsítették. Ezt az állapotot őrizte meg napjainkig. A család bensőséges kapcsolatot ápolt a kor művészeivel. Többször járt Zsennyén Kisfaludy Károly, Szegedy Róza. Szívesen vendégeskedett a vadregényes környezetben lévő kastélyban gróf Batthyány Lajos és Deák Ferenc is. Bezerédj Elek lánya, Emma békási Békássy Istvánnal kötött házasságot, így halála után a Békássy család tulajdonába került Zsennye és Bezeréd. A Békássy család Veszprém vármegyei érdekelt nemesi család volt. A birtokszerző Békássy István Vas vármegye alispánjaként, majd főispánjaként működött, beállítottsága eltért a főnemesség irányultságától, Szabó Ervinnel és a polgári radikálisokkal állt kapcsolatban. Öt gyermekét Angliában taníttatta, közülük is kiemelkedett Békássy Ferenc, az akkori magyar irodalom egyik nagy ígérete, a Nyugathoz kapcsolódó költő volt. A II. világháború nem kímélte a kastélyt. Tízezer kötetes könyvtára, és bútorzata elpusztult. Sokáig kifosztott, leromlott, lerobbant állapotban volt a kastély és a parkja is. 1949-ben kétharmad részben a Szabad Föld Tsz, egyharmad részben pedig a szombathelyi művészek birtokába került. A tsz. magtárnak, raktárnak, irodának használta a középső és alsó szintet. A művészek pénz nélkül nyárra ideiglenes ablakokkal, ajtókkal szereltek fel három szobát így alakult ki a nyári művésztelep. 1953-ban a Magyar Képzőművészek Országos Szövetsége kapta meg a kastélyt, amelyet aztán alkotóházzá alakítottak át. 1954-ben beszerelték a villanyt és vízvezetékét. Lelkes művészek és művészetpártolók a megye minden részéből összegyűjtötték bútorzatát. Számos, kiemelkedő hazai művész töltött hónapokat

ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOT-FELMÉRŐ ADATLAP

Zsennyén. A művésztelep vezetője Majtényi Károly szobrászművész volt, aki haláláig (1990-ig) ellátta ezt a feladatot. Több olyan művész fordult meg és kezdte itt a kastélyban az ismerkedést Zsennyével, akik később a faluban vettek maguknak lakóházat, azt felújították és műtermet is építettek. Itt telepedtek le. A II. világháború után a kastély parkját is mecsonkították, ezt azonban ma nem lehet érezni. A kert térszerkezete megmaradt, de a vizesárok és a kis tó feltöltődött. 1990-ben Szépréthy Tibor által készített felmérés még 339 féle fásszárú növényt írt le. Az 1993-ban készített dendrológiai gyorsfelmérés 19 féle fenyőt és 61 féle lombos fa és cserjefajt regisztrált. A park nagy értéke, hogy nagyon változatos. Vannak arborétumszerű sokféle egzótából létesített részei (főleg az épület közelében) és az északkeleti részen, de nagyobb kaszált rét jellegű nyílt füves élőhelyei, itt ott szabad állásban álló, földig ágas óriási fákkal. A park keleti felén kisebb gyümölcsöst találunk, míg nyugati és északi része őserdő szerű, sok öreg, részben lábon száradt kocsányos tölgygel, magas kőrissel. A 120-150 éves tölgyek nem ritkák, de találunk itt, ennél sokkal öregebb példányokat is (300-400 éves). Ebben az erdőszerű részben kisebb mocsárrétfoltokat is találunk. A parkban viszonylag kevés a sétaút. Az erdőszerű részen csupán egy keskeny sétaút vezet körbe, az árkokon hangulatos kishidakkal. A parkban buja növényzet tenyészik, a fenntartás minimális, de jól megtartják az egyensúlyt a teljes gondozatlanság és a használhatóság között. A kert jelentős példányait tartalmazza a görög- és nemes jegenye fenyőknek (*Abies cephalonica*, *Abies procera*), a hemlock fenyőnek (*Tsuga canadensis*). Több terebélyes bükk, vérbükk emeli a park színvonalát. Itt jegyzik az ország legnagyobb vassfáját (*Gymnocladus dioica*), törzskörmérete közel négy méter, az ország legnagyobb amerikai ámbrafáját (*Liquidambar styraciflua*), törzskörmérete mintegy 3 méter. De különlegességnek számítanak az épület közelében élő liliumfák (*Magnolia acuminata*), és a "többszörű" kislevelű hársak is. A park egészét a lombos fák uralják, az aljnövényzet üde lombdőkre utal sok podagrafűvel gyömbérrel, kisvirágú neáncsvirággal, foltos kontyvirággal, erdei tisztessfüvel. Sajnos helyenként sok az amerikai vadszőlő. Felhasznált források: 1.) <http://koszegitk.blogspot.hu> (Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság, Bechtold István Természetvédelmi Látogatóközpont blogja; szerkesztő: Tompa Tibor) 2.) www.alkotomuveszet.hu 3.) Somkuthy Ferenc - Tóth József: Vas megye arborétumai és kúriakertjei; Életünk-Faludy Ferenc Alapítvány kiadása, Szombathely, 2000.

2. A TERÜLET ÁLTALÁNOS FELMÉRÉSE

2.1. Megtalálható még a védettség indoka a területen? - Igen

Szükség esetén részletezés, "Nem/Részben" válasz esetén indoklás:

2.2. Milyen élőhelyek mozaikok borítják a területet és milyen arányban?

35 % Erdő

15 % Gyep

% Cserjés

% Vizes terület

50 % Egyéb

Az egyéb terület a ténylegesen park jellegű rész

ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOT-FELMÉRŐ ADATLAP

2.3. Élőhelyi besorolás ÁNÉR- szerint (<http://www.novenyzetiterkep.hu/?q=magyar/node/45>):
P6: park: 50 % D2: nedves gyepek, magas kőrösök (másodlagosan kaszáló rétté alakítva) J6: keményfás ártéri erdő L5: zárt kocsányos tölgyes erdő

2.4. Területhasználat (kérjük, jelölje az észlelteket): Kaszálás,
Egyéb típus: Látogatás
Jellemzőik, intenzitás: A terület és a kastély művészeti közösségi használatban van.
Meghatározott közönség jár oda, pihenni, alkotni

2.5. Folyik-e természetvédelmi kezelés a területen? - Igen
Őrzés, Özönnövények irtása, Kaszálás, Vadkizárás,
Egyéb típus:

2.6. Megtalálhatóak-e az alábbi özönfajok a területen, s milyen mennyiségben:
Akác: Nincs
Selyemkóró: Nincs
Parlagfű: Nincs
Magas/kanadai aranyvessző: Nincs
Japánkeserűfű: Nincs
Gyalogakác: Nincs
Bálványfa ("ecetfa"): Nincs
Keskenylevelű ezüstfa: Nincs
Muflon: Nincs
Egyéb (nevezze meg): Amerikai vadszőlő, kisvirágú nebánsvirág (*Impatiens parviflora*)

2.7. Része a terület a Natura 2000 hálózatnak? -
Egy része: %

2.8. Érintkezik a terület más természetes élőhelyekkel? - Nem

2.9. Ha igen, milyen típusú élőhellyel?

2.10. Érintkezik a terület más természetvédelmi oltalmat élvező területtel? (pl. Natura 2000, országos védettség, ex lege) - Igen

2.11. Ha igen, milyen természetvédelmi oltalmat élvező területtel? -

2.12. Van védettséget jelző tábla a területen? - Nem

Darabszám:

Állapotuk:

2.13. Vannak vadgazdálkodási létesítmények a területen?

Magasles: db

Vadetető: db

Szóró: db

Egyéb (név és db):

Nincs

ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOT-FELMÉRŐ ADATLAP

3. Védett és fokozottan védett, ill. Natura 2000-es növényfajok és számolt vagy becsült mennyiségük felsorolása

(a becslés lehet tőszámra, vagy területnagyságra vonatkoztatott, fokozottan védett faj esetében pontos tőszámot kell megadni)

--

4. Védett és fokozottan védett, ill. Natura 2000-es állatfajok és számolt vagy becsült mennyiségük

(fokozottan védett fajoknál pontos állomány nagyságot kell megadni)

éti csiga (*Helix pomatia*) Nagy gyöngyházlepke (*Argynnis paphia*) Barna varangy (*Bufo bufo*) Erdei béka (*Rana dalmatina*) Zöld levelibéka (*Hyla arborea*) FÜRGE gyík (*Lacerta agilis*) Lábatlan gyík (*Anguis fragilis*) Vízisikló (*Natrix natrix*) Egerészölyv (*Buteo buteo*) Karvaly (*Accipiter nisus*) Nagy fakopáncs (*Dendrocopos major*) Zöld küllő (*Picus viridis*) Hamvas küllő (*Picus canus*) Nyaktekerecs (*Jynx torquilla*) Fekete harkály (*Dryocopus martius*) Holló (*Corvus corax*) Sárgarigó (*Oriolus oriolus*) Énekes rigó (*Turdus philomelos*) Fekete rigó (*Turdus merula*) Vörösbegy (*Erithacus rubecula*) Erdei pinty (*Fringilla coelebs*) Zöldike (*Carduelis chloris*) Meggyvágó (*Coccothraustes coccothraustes*) Csicsörke (*Serinus serinus*) Barátposzáta (*Sylvia atricapilla*) Csilpcsalpűzike (*Phylloscopus collybita*) Széncinege (*Parus major*) Barátcinege (*Parus palustris*) Berki tücsökmadár (*Locustella fluviatilis*) Csuszka (*Sitta europaea*) Mókus (*Sciurus vulgaris*) Vakond (*Talpa europaea*) Denevérek stb

5. Egyéb észrevétel

Jelenleg sok a pusztuló, vagy lábonszáradt kocsányos tölgy. Jelenleg az történik, amit a természet maga csinál. Fontos megemlítenünk, hogy bár, a terület jelentős része ártéri erdő jellegű, a bekerítettség miatt a növényfogyasztó nagyvadállomány ki van zárva a természetes hatások közül. Egyes részeken félő, hogy hosszú időre a mai, öreg fákkal jellemezhető állapot egy jellegtelen sűrű fiatalossá alakul. Felhasznált források: 1.) <http://koszegitk.blogspot.hu> (Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság, Bechtold István Természetvédelmi Látogatóközpont blogja; szerkesztő: Tompa Tibor) 2.) www.alkotomuveszet.hu 3.) Somkuthy Ferenc - Tóth József: Vas megye arborétumai és kúriakertjei; Életünk-Faludy Ferenc Alapítvány kiadása, Szombathely, 2000. Felhasznált térképi források: 1.) www.vasteir.hu (Vas Megyei Térinformatikai Rendszer) 2.) <http://erdoterkep.nebih.gov.hu/> (Nyilvános interaktív erdőtérkép a NEBIH honlapján)